

Arbetspension

Arbetspensionsanstalternas bokslut 2009

Arbetspensionsplaceringarna en
av få ljusglimtar i ekonomin
18

För några få procentenheter mer
19

Arbetspensionsanstalternas
nyckeltal år 2009
22

Ansvar betonas i
arbetspensionssystemets
placeringar
20

Arbetspensionsförsäkrings-
bolagens bokslutssiffror
22

Termförklaringar
24

Placeringarnas marknadsvärden vände uppåt

Arbetspensionsplaceringarna en av få ljusglimtar i ekonomin

År 2009 var det ont om positiva utvecklingstrender i den finländska ekonomin. Även inom arbetspensionssektorn hölls premieinkomsten mer eller mindre oförändrad. Inom den privata sektorn minskade den rentav lite från år 2008. Att arbetspensionsfonderna ökade var en av de få positiva förändringarna i samhällsekonomin utveckling.

Marknadsvärdet av de arbetspensionsfonder som är med i bokslutsöversikten ökade år 2009 från 103 miljarder euro till 122 miljarder euro, dvs. lika mycket som de minskade år 2008.

I och med att samhällsekonomin krympte, uppnådde arbetspensionsfonderna i proportion till bruttonationalprodukten sitt högsta värde genom tiderna.

Mindre risker, större solvens

Poängtalet för MSCI World-avkastningsindex för aktier, som mäts i euro, steg med ca 27 procent år 2009. Nedgången i aktiekurserna som börjat år 2007 fortsatte ända in på mars år 2009. Återhämtningen under resten av året var alltså snabb.

Fast placeringsbeloppet återhämtade sig, var strukturen mindre riskfylld i slutet av året än två år tidigare. Solvensen hos arbetspensionsförsäkrarna inom den privata sektorn har förbättrats mycket, men är fortfarande inte på samma nivå som när kursnedgången började, i synnerhet med hänsyn till att en del av solvensen grundar sig på bestämmelserna i en temporär lag.

Med facit på hand kan man säga att det var rätt att stifta den temporära solvenslagen, eftersom en del av avkastningen år 2009 skulle ha uteblivit utan den.

En dryg tredjedel i aktier

De börsnoterade aktiernas andel av placeringarna var ca 30 procent vid årets slut, medan den året innan var ca 22 procent och två år innan ca 37 procent.

Raden *aktier* i nyckeltalstabellen här intill inbegriper noterade aktier men också bland annat icke-noterade aktier samt placeringar i kapital- och hedgefonder. Sammanlagt utgör placeringarna av "aktietyp" knappt 38 procent av fonderna. Variationen av den andel som denna utvidgade kategori står för har följt variationen av de noterade aktiernas andel.

Bland den privata sektorns arbetspensionsförsäkrars placeringar uppgick andelen placeringar av aktietyp till ca 35 procent, dvs. lika mycket som man vid 2007 års placeringsreform satte som mål.

Målet representerar ett genomsnitt över konjunkturcykeln och syftar till att karaktärisera den risknivå man valt för placeringarna inom systemet.

Snittavkastningen över 15 procent

Den genomsnittliga avkastningen på samtliga arbetspensionsplaceringar var 15,2 procent år 2009. Under årets lopp, dvs. från december 2008 till december 2009, sjönk konsumentpriserna och den genomsnittliga realavkastningen var 15,9 procent.

Aktieplaceringarna avkastade ca 30 procent, ränteplaceringarna ca 10 procent och fastighetsplaceringarna ungefär noll procent. Avkastningen på aktie- och ränteplaceringarna var exceptionellt höga och avkastningen på fastigheter exceptionellt låg.

Värdeökningen hos aktie- och ränteplaceringar var en partiell återhämtning från störningen på finansmarknaden år 2008. Till exempel inom räntemarknaden hade aktörerna under den värsta marknadsturbulensen bedömt kreditriskerna som större än år 2009, och värdena på masskuldebrev återhämtade sig under år 2009.

Fastighetsplaceringarnas värde utvecklades anspråkslöst, eftersom finanskrisen hade utvidgats till en ekonomisk kris med lägre avkastning och sänkta avkastningsförväntningar som följd.

Placeringsstrukturerna likriktades

Placeringsstrukturen hos de största arbetspensionsförsäkrarna förändrades under året i sam-

ma riktning, dvs. naturligtvis så att aktiernas andel ökade. Det fanns dock skillnader i förändringstakten.

Pensions-Tapiola ökade aktiernas andel mest, mer än 10 procentenheter. Om förändringarna i placeringsstrukturen däremot studeras utgående från risktagningen i varje placeringskategori, är det Varma som har ökat tonvikten på aktierna mest.

Ilmarinen har hela tiden haft en större aktieandel, men har nu ökat den i mindre utsträckning än andra bolag. Hos Pensions-Fennia, Etera och Veritas har aktiernas andel av placeringarna ökat i en genomsnittlig takt.

Ingen solvensreglering för försäkrarna inom den offentliga sektorn

Försäkrarna inom den offentliga sektorn saknar solvensreglering, vilket är åtminstone en bidragande orsak till att Kommunernas pensionsförsäkring och Statens Pensionsfond (SPF) har haft en större andel aktier bland sina placeringar än något arbetspensionsbolag.

Kommunernas pensionsförsäkring ökade inte andelen nämnvärt år 2009, i motsats till SPF, i vars placeringar aktiernas andel ökade med ca 10 procentenheter.

Åtminstone de åtta största arbetspensionsförsäkrarnas placeringsstrukturer kom alltså i någon mån närmare varandra under året.

År 2008 var en stor aktievikt en belastning för avkastningen, men i följd en fördel. Arbetspensionsförsäkrarna inom den offentliga sektorn fick i genomsnitt en avkastning på 18,1 procent, arbetspensionsbolagen 13,9 procent samt stiftelserna och kassorna 14,1 procent.

Bland de åtta största arbetspensionsförsäkrarna fanns tre som nådde högre än genomsnittsavkastningen för hela branschen, dvs. Kommunernas pensionsförsäkring med 18,9 procent, SPF med 16,4 procent och Ilmarinen med 15,8 procent.

Reijo Vanne

Skribenten är direktör med ansvar för samhällsekonomi, pensionssystemets ekonomi, forskning och utveckling vid Arbetspensionsförsäkrarna Tela.

För några få procentenheter mer

Antagandet om fyra procent infördes ursprungligen i kalkylerna om den privata sektorns och kommunernas pensioner "oberoende av varandra".

Varifrån härstammar antagandet om fyra procent?

Även om fyra procent endast är ett "antagande", har det numera också fått status av mål. I de längst drivna tankegångarna har denna status blivit större än livet: "om fyra procent inte uppnås, kan pensionerna inte betalas ut".

Det senaste tänkesättet förbiser alla de andra rörliga delar som påverkar pensionsutgiften och finansieringen av den.

Ända till socialutgiftskommissionens (SO-

MERA, 2002) beräkningar utgick man från högst tre procents årlig realavkastning på arbetspensionsfonderna. För många årtionden sedan kunde realavkastningen till och med antas vara noll, men på 1990-talet utgick man från tre procent.

I socialutgiftskommissionens kalkyler var avkastningsantagandet 3,5 procent om året. I de stokastiska simuleringarna vid beredningen av 2007 års placeringsreform kom man fram till en medianavkastning kring fyra procent.

Årsavkastningen efter 1997

I figuren framställs den genomsnittliga realavkastningen per år som arbetspensionsförsäkrar-

na inom den privata sektorn fått på placeringarna under de tre, fem, tio och tretton senaste åren.

År 1997 är en lämplig bakre gräns för att den första placeringsreformen som möjliggjorde en större risktagning, dvs. en större inriktning på avkastning, inom den privata sektorns arbetspensionsplaceringar trädde i kraft då.

Avkastningen under olika kalenderår har kapitalviktats. Avkastningen under de senaste åren väger mer i medeltalen, eftersom det har funnits mera pengar placerade än under periodens första år. Om åren inte kapitalviktats, är t.ex. medeltalet för åren 1997–2007 4,1 procent om året i stället för 3,7.

Med tanke på framtida avkastningsförvänt-

Arbetspensionsanstaltens nyckeltal år 2009

	Bolag (ArPL, FöPL)	Stiftelser (ArPL)	Kassor (ArPL, FöPL)	SPK (SjPL)	LPA (LFöPL)	SK/ SPF (StäPL)	KP (KomPL)	KCF (KyPL)	Sammanlagt
Försäkrade (antal)	1 711 164	32 895	40 399	8 118	82 906 (1)	180 000	500 000	18 916	2 574 398
Pensionstagare (antal) *	985 535	27 249	28 706	8 687	157 158	334 000	331 010	21 112	1 893 457
Inkomster mn €									
Premieinkomst	10 006,4	413,9	301,8	54,5	150,8	1 639,9	4 112,0	159,3	16 838,6
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt bokfört värde	5 646,3	424,1	180,1	43,5	3,3	307,2	3 888,8	82,5	10 575,8
Sammanlagt	15 652,7	838,0	481,9	98,0	154,1	1 947,1	8 000,8	241,8	27 414,4
Kostnader mn €									
Pensionsutgift// Utbetalda pensioner **	9 556,5	462,2	277,1	103,0	729,9 (2)	3 573,0	3 124,6	132,4	17 958,7
Totala driftskostnader ***	379,9	9,6	9,2	7,1	17,0	31,8	49,7	4,5	508,8
Sammanlagt	9 936,4	471,8	286,3	110,1	746,9	3 604,8	3 174,3	136,9	18 467,5
Tillgångar och ansvar									
Ansvarsskuld mn €	70 874,6	2 967,6	2 460,8	599,0	27,1 (1, 3)	-	-	-	76 929,2
Placeringstillgångar mn €, verkligt värde	77 039,1	3 204,5	2 783,8	677,7	138,3 (2)	12 318,0	24 767,6	824,5	121 753,5
Fördelningen av placeringarna %									
Fastigheter	13,0	9,2	34,1	33,9	14,2	2,3	8,0	10,7	11,4
Aktier****	35,2	34,3	25,5	45,9	35,2	42,9	43,7	42,0	37,6
Räntepaceringar	51,8	56,5	40,4	20,2	50,6	54,8	48,3	47,3	51,5
Sammanlagt	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Nettoavkastning på placeringar, verkligt värde %	13,9	16,9	10,4	13,6	17,4	16,4	18,9	18,4	15,2 (4)
Verksamhetskapital mn €	14 681,2	853,7	757,3	158,0	-	-	-	-	-
Verksamhetskapital utan utjämningsavsättning som jämföras med verksamhetskapital mn €	12 055,3	752,8	668,6	135,7	-	-	-	-	-
Solvnsgrad %	23,3	35,3	35,6	29,6	-	-	-	-	-
Solvnsgrad utan tillfälliga lindringar åren 2008-2012, %	18,3	29,8	30,2	24,4	-	-	-	-	-

* En pensionstagare kan få pension från flera pensionsanstalter.

** Inkl. premie för arbetslöshetspensionsfonden, bortsett från Kommunernas pensionsförsäkring och LPA (i premieinkomsten hos KP).

*** Exkl. placeringsverksamhetens kostnader.

**** Inkl. övriga/alternativa placeringar

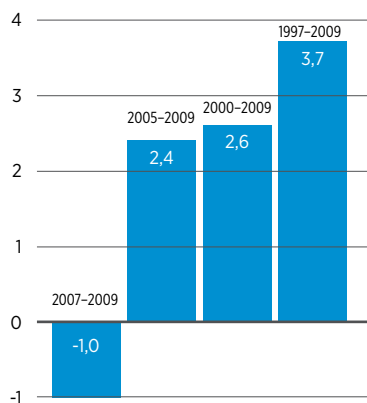
1) Inkl. stipendietagare.

2) Inkl. även annat än LFöPL

3) Endast LFöPL

4) Inkl. även avkastningen för Finlands Banks pensionsanstalt och FPAs personalpensionsfond.

Genomsnittlig realavkastning på arbetspensionsplaceringarna, privata sektorn, %/år

ningar är ett icke-kapitalviktat medeltal ett mera träffande jämförelsevärde, eftersom det knappast går att förutse den årliga variationen av bundet kapital.

Högre genomsnittsavkastning på längre sikt

Figuren ger både optimister och pessimister vägkost för en tolkning.

Ju längre tidsintervall, desto högre är den genomsnittliga avkastningen under perioden. Avkastningsantagandet handlar ju om ett långt tidsperspektiv, flera årtionden. Å andra sidan är den genomsnittliga avkastningen mindre ju närmare oss tidsperiodens början ligger.

För att medeltalet för åren 1997–2011 (15 år) ska bli fyra procent, borde realavkastningen åren 2010 och 2011 bli sex procent om året. För att medeltalet för åren 2007–2016 (10 år) ska bli fyra procent, borde avkastningen åren 2010–2016 vara 6,2 procent om året.

De nuvarande avgiftskalkylerna utgår dock inte från ett sådant antagande. I Pensionsskyddscentralens senaste baskalkyl (2009) var antagandet en realavkastning på 6,5 procent år 2009 och 3,4 procent år 2010. Efter det ökar den antagna avkastningen med 0,1 enhet per år och uppgår till fyra först från och med år 2016.

År 2009 var utfallet 14,6 procent och år 2010 var det 3,4 procent redan under årets första månader. För närvarande är pensionsfonderna alltså något större och situationen med tanke på den framtida avgiften något bättre i fråga om fonderna än det som antas i den "gällande" baskalkylen.

Reijo Vanne

Placeringarna påverkar avgiftsnivån

ANSVARET BETONAS i arbetspensions- systemets placeringar

Arbetspensionsanstalterna bedriver placeringsverksamhet som spelar en viktig roll för finansieringen av pensionerna. Pensionssystemets främsta och enda syfte är att se till att pensionsrätterna förverkligas.

I denna uppgift ingår att trygga finansieringen av pensionerna. Därför är det viktigt att veta varför pensionspengar placeras och identifiera de faktorer som påverkar valet av placeringsrisk.

Pensionsskyddscentralen gör regelbundet upp prognoser om pensionsutgiftens utveckling inom arbetspensionssystemet. Prognoserna utnyttjas när man planerar hur stora försäkringsavgifter som måste tas ut för att finansiera arbetspensionerna.

Största delen av pensionerna finansieras med de årliga försäkringsavgifterna. Därför är sysselsättningsutvecklingen i Finland av avgörande betydelse.

Enligt prognoserna kommer pensionsutgiften att öka till 29 procent av lönerna på 2030-talet. Under samma tidsperiod har försäkringsavgiften förutspått stiga till ca 25 procent av lönerna. Skillnaden beror på att placeringsverksamheten har beräknats täcka ca fyra procentenheter av finansieringen av pensionerna.

Framgångsrik placeringsverksamhet sänker avgiftsnivån

Genom avgifterna samlar arbetspensionsanstalterna in medel som kommer att ingå i deras balansräkning och placeras i placeringsobjekt med en viss risk och vissa avkastningsförväntningar. Placeringar med högre risk förväntas

också ger en större avkastning, annars är det inte värt att ta risken.

En framgångsrik placeringsverksamhet gör det möjligt att sänka försäkringsavgifternas nivå. När man väljer placeringsrisker inom pensionssystemet handlar det om att välja avgiftsnivå.

När man väljer avgiftsnivån måste man fatta beslut om hur hög den kan bli med tanke på en hållbar samhällsekonomi och hur stor osäkerhet man är villig att acceptera i fråga om avkastningen och utfallet för pensionsrätterna.

Ansvarsfullt inom ett decentraliserat system

Arbetspensionssystemet inom den privata sektorn sköts av arbetspensionsanstalter som konkurrerar sinsemellan bland annat i effektivitet och avkastning.

Ett syfte med det decentraliserade systemet är riskhantering, i och med att de stora pensionstillgångarna som anförtratts pensionsanstalterna fördelas på flera aktörer. De privata pensionsanstalterna fattar beslut om placeringsrisker inom ramen för bestämmelserna.

För pensionsanstalterna har det gjorts uppsolvensbestämmelser som bland annat be-

gränsar placeringsriskerna. För att kunna bära placeringsriskerna har arbetspensionerna verksamhetskapital, med vilket de kan täcka placeringsförluster. De är alltså solventa.

Med solvens avses att pensionsanstalten har medel som överstiger dess skulder och kan användas till att ersätta placeringsförluster. Pensionsanstalten måste kunna uppfylla solvensbestämmelserna ännu efter eventuella förluster. Genom att ändra solvensbestämmelserna på systemnivå kan man påverka storleken av pensionssystemets placeringsrisk.

Pensioner betalas med avkastningen

De medel som redovisas till höger i pensionsanstaltens balansräkning kallas ansvarsskuld. Den är pensionsanstaltens skuld för framtida betalningar till pensionstagarna.

Ansvarsskulden bestäms utifrån hur stor del av pensionerna som har fonderats i förväg. Resten av de löpande pensionerna inom ArPL-systemet finansieras genom att årligen ta ut en försäkringsavgiftsdelen som räcker till för att täcka den del av pensionsutgiften som inte har fonderats i förväg utan finansieras enligt det s.k. fördelningssystemet.

I praktiken består en löpande pension alltså av både en fonderad del och en ofonderad del, som bygger på fördelningssystemet. Indelningen är inte synlig för den som får förmånen. Den pensionsutgift som betalas nu innehåller alltså delar som betalas ur pensionsanstaltens balansräkning.

De fonderade delarna av de löpande ArPL-pensionerna år 2009 uppgick till ca två miljarder euro, medan pensionsutgiften enligt fördelningssystemet var sju miljarder euro.

På ansvarsskulden ställs det ett avkastningskrav som varje pensionsanstalten ska uppfylla. Kravet uppfylls med pensionsanstaltens placeringsintäkter.

Om det något år inträffar att avkastningskravet inte uppfylls, tas skillnaden ur pensionsanstaltens solvens. Solvensen utgör en buffert mot variationer i placeringsavkastningen.

Märk att pensionsanstalterna lider placeringsförluster redan genom att avkastningskravet inte uppfylls. De år då avkastningen överstiger avkastningskravet, används överskottet till att öka solvensen.

När solvensen ökar kan pensionsanstalten igen ta större placeringsrisker, eftersom dess förmåga att bära placeringsförluster har ökat.

Avkastningskravet påverkar valet av placeringsrisk

Genom att utveckla avkastningskravet påverkar

man valet av placeringsrisk i pensionssystemet.

Avkastningskravet bestäms på basis av tre centrala faktorer. Den första är *diskontoräntan* som används vid beräkningen av ansvarsskulden. Den är tre procent.

När värdet på framtida prestationer bestäms, måste de prestationerna omräknas till dagens prisnivå genom att diskontera dem med räntesatsen. I praktiken måste det också i framtiden fås en sådan avkastning på skulden som motsvarar diskontoräntan, eftersom amorteringen av skulden – den fonderade delen av pensionen – i annat fall inte kan göras.

En annan del av avkastningskravet är *avsättningskoefficienten för pensionsansvaret*. Genom denna mekanism görs det kompletterande avsättningar till de fonderade pensionsdelarna inom ArPL-systemet i slutet av varje år. Syftet med avsättningarna är att öka förhandsfonderingen av pensionerna för att minska behovet av finansiering genom avgifter.

Som bestämningsgrund för avsättningskoefficienten för pensionsansvaret har man valt pensionsanstaltens genomsnittliga solvens. Man har tänkt att den genomsnittliga solvensen avspeglar pensionsanstaltens förmåga att fondera mer.

Avsättningskoefficienten bygger på en matematisk formel, med vilken den fastställs två gånger om året. Resultatet blir att det årligen används ca åtta procentenheter av solvensen. Avsättningskoefficienten fastställs i förväg för den kommande halvårsperioden, så att pensionsanstalterna kan förutse sina förpliktelser.

I praktiken reagerar avsättningen till pensionsansvaret alltså med ett visst dröjsmål på solvensförändringar. Om solvensen inom systemet har försvagats, minskar avsättningskoefficienten och därmed avkastningskravet till denna del.

Kollektiv buffert av genomsnittsavkastningen på aktieplaceringar

Den tredje delen av avkastningskravet bestäms enligt den genomsnittliga avkastningen av pensionsanstaltens aktieplaceringar. Vid 2007 års placeringsreform ansågs det att det var motiverat att öka aktieplaceringsrisken, men man ville inte öka den på pensionsanstaltens egen risk. En ökning av aktieplaceringarna skulle ha ökat solvenskravet betydligt, vilket man inte ville gå in för.

Pensionsanstaltens genomsnittliga aktieavkastning beräknas kvartalsvis och den så erhållna genomsnittliga aktieavkastningen utgör avkastningskravet på aktieavkastningsbunden ansvarsskuld för respektive kvartal. Tio procent av avkastningskravet bestäms på detta sätt.

Avkastningen av den aktieavkastningsbundna ansvarsskulden överförs till en egen buffert. När bufferten överstiger en övre gräns på fem procent, används den överskjutande delen till kompletteringar av fonderade pensionsdelar och den avkastning som fås på detta sätt omvandlas då till pensionsutgift.

Avkastningskravet omvandlar avkastningen till pensioner

I praktiken omvandlas placeringsavkastningen på pensionsfonderna genom avkastningskravet till förhandsfonderade delar av pensionerna. Endast genom denna mekanism bidrar placeringen av arbetspensionspengarna till att finansiera pensionerna.

I själva verket kan behovet av placeringsverksamhet mätas genom avkastningskravet: ju högre avkastningskrav, desto viktigare roll spelar placeringsverksamheten för finansieringen av pensionerna. Om avkastningskravet minskar, minskar också placeringsverksamhetens betydelse för finansieringen av pensionerna.

Reformförslag från arbetsgrupper

Två arbetsgrupper tillsatta av social- och hälsovårdsministeriet har utrett hur bestämmelserna om arbetspensionsanstaltens placeringar borde revideras. De har lagt fram två viktiga ändringsförslag.

Arbetspensionsbolagen har en egen buffert för riskrörelsen, dvs. för att se till att försäkringsavgiften och fonderna räcker till för pensionsutgiften. Denna buffert kallas utjämningsansvar. Arbetsgrupperna föreslår att buffertarna för riskrörelsen och placeringsverksamheten ska slås ihop till ett gemensamt nytt solvenskapital, med vilket man kan hantera båda riskerna och dra nytta av riskspridningen.

Arbetsgrupperna föreslår också ändringar i fråga om solvensgränsen. ArPL-systemets solvensgräns, som bygger på placeringsrisker, har varit en föregångare bland solvenskraven i Europa.

När solvensbestämmelser enligt Solvens II-direktivet införs för liv- och skadeförsäkringsbolag, är det säkert allt skäl att tänka på om där finns något att ta lärdom av med tanke på arbetspensionssystemet inom den privata sektorn.

Mikko Karpoja

Skribenten, direktör Mikko Karpoja SGF, är försäkringsmatematiker på Fennia.

ARBETSPENSIONSFÖRSÄKRINGSBOLAGENS BOKSLUTSSIFFROR 2009

Varma		Ilmarinen		Pensions-Tapiola		Pensions-Fennia		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2009	muutos, %	2009	muutos, %	2009	förändr. %	2009	förändr. %	2009	förändr. %	2009	förändr. %	2009	förändr. %	2009	förändr. %

FÖRSÄKRADE (antal)																
ArPL 1)	474 800	-1,1 %	472 000	-1,7 %	221 504	5,2 %	176 900	2,1 %	112 000	-7,4 %	54 985	4,1 %	9 252	9,2 %	1 521 441	-0,3 %
FöPL	38 300	-0,3 %	52 243	-1,1 %	48 253	-2,2 %	33 580	2,0 %	3 809	42,9 %	12 342	-8,4 %	1 196	-1,8 %	189 723	-0,6 %
Sammanlagt	513 100	-1,1 %	524 243	-1,6 %	269 757	3,8 %	210 480	2,1 %	115 809	-6,4 %	67 327	1,6 %	10 448	7,8 %	1 711 164	-0,4 %
PENSIONSTAGARE (antal)																
Sammanlagt	322 900	4,4 %	282 982	3,4 %	114 873	3,7 %	81 600	1,7 %	154 389	-0,8 %	25 227	3,9 %	3 564	3,6 %	985 535	3,0 %
INKOMSTER (mn €)																
Premieinkomst																
ArPL-premieinkomst	3 256,8	-1,2 %	2 982,7	-2,9 %	1 217,8	-1,9 %	970,6	-0,1 %	528,7	-6,0 %	322,6	12,2 %	26,5	10,8 %	9 305,6	-1,6 %
FöPL-premieinkomst	143,1	7,2 %	217,7	6,3 %	170,2	5,2 %	125,6	7,4 %	8,6	37,6 %	49,0	2,2 %	3,0	4,1 %	717,2	6,4 %
Återförsäkring mm.	-0,2	-92,3 %	-16,2	-21,7 %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-16,4	-22,3 %
Sammanlagt	3 399,7	-0,9 %	3 184,1	-2,5 %	1 388,0	-1,1 %	1 096,3	0,7 %	537,3	-5,5 %	371,6	10,8 %	29,5	10,0 %	10 006,4	-1,1 %
Nettoavkastning av placeringsverksamheten enligt bokfört värde	2 477,2	224,0 %	1 947,9	155,9 %	489,3	472,9 %	317,5	174,6 %	282,0	140,9 %	124,1	185,3 %	8,3	256,6 %	5 646,3	182,1 %
Sammanlagt	5 876,9	310,0 %	5 132,0	244,4 %	1 877,3	47,6 %	1 413,8	113,2 %	819,3	77,6 %	495,7	161,1 %	37,8	75,8 %	15 652,7	383,2 %
KREDITFÖRLUSTER (mn €)																
	18,4	57,5 %	14,9	24,3 %	13,6	111,1 %	10,3	75,0 %	12,9	11,7 %	4,1	50,1 %	0,1	72,7 %	74,2	47,7 %
PENSIONSUTGIFT (mn €)																
ArPL	3 406,1	10,6 %	2 788,7	11,7 %	914,3	12,0 %	697,7	11,9 %	974,5	-7,5 %	211,9	13,7 %	15,0	13,9 %	9 008,2	10,9 %
FöPL	200,3	8,0 %	253,7	9,3 %	196,7	14,5 %	109,6	11,1 %	0,4	208,5 %	40,9	13,0 %	2,9	11,4 %	804,6	10,7 %
Sammanlagt	3 606,4	10,4 %	3 042,3	11,5 %	1 111,1	12,4 %	807,3	11,8 %	974,9	-7,6 %	252,8	13,6 %	18,0	13,5 %	9 812,7	10,9 %
Ansvarsfördelning	-340,3	27,3 %	16,7	-164,3 %	150,4	-16,0 %	172,2	2,9 %	-327,0	18,4 %	64,4	18,6 %	7,4	30,0 %	-256,2	57,0 %
Sammanlagt	3 266,1	8,9 %	3 059,1	13,2 %	1 261,5	8,1 %	979,5	10,1 %	647,8	2,8 %	317,2	14,6 %	25,3	17,9 %	9 556,5	10,0 %
TOTALA DRIFTSKOSTNADER (mn €)																
Anskaffning	12,4	159,0 %	11,5	23,3 %	11,6	-3,3 %	8,9	-8,3 %	7,4	4,8 %	2,6	32,9 %	0,2	60,6 %	54,6	21,5 %
Omkostnader	46,2	6,5 %	32,8	-5,9 %	21,8	18,4 %	11,3	-6,5 %	14,9	-5,5 %	5,8	0,7 %	0,2	11,7 %	133,0	2,0 %
Administration	13,7	4,5 %	15,7	-2,5 %	9,5	-10,1 %	5,9	6,1 %	4,8	-12,3 %	3,4	-4,3 %	0,6	-24,3 %	53,6	-2,8 %
Lagstadgade avgifter	13,7	-8,5 %	12,9	-8,9 %	5,7	-5,0 %	4,4	-4,5 %	2,3	-17,6 %	1,5	-5,4 %			40,5	-8,2 %
Sammanlagt	86,0	12,8 %	72,9	-2,1 %	48,5	3,5 %	30,5	-4,6 %	29,4	-5,4 %	13,4	3,5 %	0,9	-8,4 %	281,6	2,6 %
Ersättning	20,8	-1,7 %	26,1	21,1 %	8,7	8,1 %	12,2	35,4 %	10,8	-13,9 %	2,7	19,8 %	0,2	85,3 %	81,5	9,1 %
Upprätthållande av arbetsförmågan	3,9	-8,4 %	6,9	41,5 %	1,8	87,6 %	1,4	34,0 %	0,6	-2,4 %	0,5	32,0 %	0,0		15,1	24,2 %
Placeringsverksamhet	15,9	0,2 %	14,1	26,2 %	6,4	3,7 %	7,6	8,5 %	6,4	-2,7 %	3,5	15,7 %	0,8	13,3 %	54,7	8,3 %
Övriga	0,0		1,4	-8,0 %	0,3	35,8 %	0,0		0,0		0,0		0,0		1,7	-1,9 %
Sammanlagt	126,6	7,7 %	121,4	6,9 %	65,7	5,5 %	51,7	5,4 %	47,3	-7,1 %	20,1	8,1 %	1,9	5,4 %	434,6	5,1 %
Totala driftskostnader, % av premieinkomsten	3,7	8,7 %	3,8	9,6 %	4,7	6,6 %	4,7	4,7 %	8,8	-1,7 %	5,4	-2,5 %	6,5	-4,2 %	4,3	6,2 %
Kostnader som täckts med omkostnadsdelen, % av omkostnadsintäkten	80,4	16,1 %	75,9	7,5 %	84,3	3,1 %	77,3	4,4 %	98,3	-3,4 %	85,9	1,7 %	62,8	-10,6 %	81,2	6,9 %
FÖRDELNING AV DE TOTALA DRIFTSKOSTNADERNA																
Anskaffning	10	140,4 %	9	15,4 %	18	-8,3 %	17	-13,1 %	16	12,8 %	13	22,9 %	10	52,4 %	13	15,6 %
Omkostnader	36	-1,1 %	27	-12,0 %	33	12,2 %	22	-11,3 %	32	1,8 %	29	-6,8 %	9	6,0 %	31	-3,0 %
Administration	11	-3,0 %	13	-8,8 %	14	-14,8 %	11	0,6 %	10	-5,6 %	17	-11,5 %	29	-28,1 %	12	-7,5 %
Lagstadgade avgifter	11	-15,1 %	11	-14,8 %	9	-9,9 %	9	-9,4 %	5	-11,3 %	7	-12,5 %	0		9	-12,6 %
Sammanlagt	68	4,7 %	60	-8,4 %	74	-1,9 %	59	-9,5 %	62	1,8 %	67	-4,2 %	49	-13,0 %	65	-2,4 %
Ersättningar	16	-8,7 %	22	13,3 %	13	2,5 %	24	28,4 %	23	-7,3 %	14	10,8 %	10	75,8 %	19	3,9 %
Rehabilitering	3	-15,0 %	6	32,3 %	3	77,8 %	3	27,1 %	1	5,1 %	2	22,1 %	0		3	18,2 %
Placeringsverksamhet	13	-6,9 %	12	18,1 %	10	-1,7 %	15	2,9 %	14	4,8 %	17	7,1 %	41	7,6 %	13	3,0 %
Övriga	0		1	-13,9 %	1	28,8 %	0		0		0		0		0	-6,6 %
Sammanlagt	100		100		100		100		100		100		100		100	
ANSVARSSKULD (mn €)																
	27 789,3	14,8 %	22 609,7	9,7 %	7 788,1	7,6 %	5 768,6	7,2 %	5 015,9	2,5 %	1 722,1	10,3 %	180,9	6,6 %	70 874,6	10,6 %
PLACERINGSTILLGÅNGAR (verkligt värde, mn €)																
Fastigheter	4 518,5	19,8 %	2 577,9	2,7 %	1 001,7	6,6 %	754,4	-2,2 %	785,0	-7,9 %	372,3	4,8 %	20,4	67,2 %	10 030,2	8,9 %
Aktier	11 067,8	44,9 %	9 856,8	41,4 %	2 304,3	115,6 %	1 802,9	40,3 %	1 541,0	15,6 %	476,6	57,9 %	59,8	64,6 %	27 109,2	45,5 %
Finansmarknadsinstrument (inkl. masskuldebrev)	10 865,7	1,1 %	9 533,4	9,6 %	4 759,8	-4,4 %	3 115,6	2,9 %	2 336,0	-3,7 %	963,1	0,2 %	119,4	-0,3 %	31 693,0	2,4 %
Lån	3 476,5	43,4 %	3 211,8	19,1 %	407,6	31,8 %	492,6	28,4 %	519,0	69,1 %	45,8	92,4 %	7,4	2,7 %	8 160,7	32,7 %
Övriga placeringar	0,0		0,0		0,0		0,0		46,0		0,0		0,0		46,0	22900,0 %
Sammanlagt	29 928,5	21,7 %	25 179,9	20,6 %	8 473,4	16,1 %	6 165,5	12,8 %	5 227,0	6,3 %	1 857,8	13,2 %	207,0	17,9 %	77 039,1	18,6 %

Varma		Ilmarinen		Pensions-Tapiola		Pensions-Fennia		Etera		Veritas Pensionsförsäkring		Pensions-Alandia		Sammanlagt	
2009	muutos, %	2009	muutos, %	2009	förändr. %	2009	förändr. %	2009	förändr. %	2009	förändr. %	2009	förändr. %	2009	förändr. %

FÖRDELNING AV PLACERINGARNA (%)

Fastigheter	15	-1,6 %	10	-14,9 %	12	-8,2 %	12	-13,2 %	15	-13,3 %	20	-7,4 %	10	41,7 %	13	-8,2 %
Aktier	37	19,0 %	39	17,2 %	27	85,7 %	29	24,4 %	29	8,8 %	26	39,5 %	29	39,5 %	35	22,7 %
Finansmarknadsinstrument (inkl. masskuldebrev)	36	-16,9 %	38	-9,1 %	56	-17,7 %	51	-8,8 %	45	-9,4 %	52	-11,4 %	58	-15,5 %	41	-13,7 %
Lån	12	17,8 %	13	-1,2 %	5	13,5 %	8	13,9 %	10	59,1 %	2	70,1 %	4	-12,9 %	11	11,9 %
Sammanlagt	100		100		100		100		99		100		100		100	

AVKASTNING PÅ PLACERINGARNA, VERKLIGA VÄRDEN (%)

Sammanlagt	14,1	192,8 %	15,8	189,3 %	13,5	262,7 %	10,1	183,5 %	10,3	160,6 %	10,8	169,7 %	15,5	245,0 %	13,9	191,3 %
------------	------	---------	------	---------	------	---------	------	---------	------	---------	------	---------	------	---------	------	---------

RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT (mn € 2)

Försäkringsrörelse	11,6	73,9	-22,5	76,4	-17,9	8,3	-20,9	-1,1	-11,0	-1,0	-3,0	-2,8	-0,2	0,9	-63,9	154,6
Placeringsverksamhet	2 151,1	-4 318,0	2 175,2	-4 449,2	591,2	-631,4	246,4	-730,4	220,0	-1 025,0	89,4	-292,5	20,3	-20,8	5 493,6	-11 467,3
Omkostnader	22,7	36,6	27,7	34,7	9,7	10,9	11,2	12,7	0,6	-0,7	2,4	2,5	0,7	0,6	75,0	97,3
Sammanlagt	2 185,3	-4 207,4	2 180,4	-4 338,1	583,1	-612,2	236,7	-718,9	209,6	-1 026,7	88,8	-292,9	20,8	-19,4	5 504,7	-11 215,6
% av ArPL-premieinkosten	67,1	-127,6	73,1	-141,2	47,9	-49,3	24,4	-74,0	39,6	-182,5	27,5	-101,9	78,5	-81,1	59,2	-118,6
% av ansvarsskulden	7,9	-17,4	9,6	-21,0	7,5	-8,5	4,1	-13,4	4,2	-21,0	5,2	-18,8	11,5	-11,4	7,8	-17,5
Avkastning av placeringsverksamheten enligt verkligt värde	3 551,1	-4 455,4	3 410,4	-4 571,5	1 016,0	-669,8	570,9	-759,8	494,0	-1 031,0	181,6	-297,0	29,0	-20,5	9 253,0	-11 805,0
Avkastningskrav på ansvarsskulden	-1 400,1	137,4	-1 235,3	122,3	-424,8	-38,4	-324,5	29,3	-274,0	6,0	-92,2	4,5	-8,7	-0,4	-3 759,6	260,7
Sammanlagt	2 151,0	-4 318,0	2 175,1	-4 449,2	591,2	-708,2	246,4	-730,4	219,0	-1 026,0	89,4	-292,5	20,3	-20,9	5 492,4	-11 545,2

ÖVERFÖRING TILL KUNDÅTERBÄRINGAR 2) 3)

% av ArPL-lönesumman	0,4	0,2	0,4	0,2	0,3	0,2	0,3	0,1	0,3	0,2	0,3	0,2	0,6	2,6	0,4	0,2
% av ArPL-försäkringsavgiften	1,9	1,1	1,7	1,0	1,5	1,0	1,2	0,6	1,3	0,7	1,2	1,0	1,4	1,0	1,7	1,0

VERKSAMHETSKAPITAL OCH SOLVENS I ÖVRIGT (mn €)

Eget kapital	85,4	3,4 %	97,9	3,1 %	53,4	3,0 %	32,7	3,0 %	41,7	2,7 %	19,6	0,5 %	0,8	4,0 %	331,5	2,9 %
Ackumulerade bokslutsdispositioner	0,0		7,8	-5,7 %	0,0		0,1	-20,7 %	0,0		1,9	17,0 %	0,0		9,9	-2,2 %
Värderingsdifferenser	2 337,5	85,0 %	2 474,5	144,5 %	767,0	215,3 %	509,4	99,0 %	340,6	163,6 %	161,9	54,2 %	28,4	266,4 %	6 619,3	119,4 %
Ofördelat tilläggsförsäkringsansvar	2 611,5	79,6 %	1 454,2	89,9 %	548,3	11,8 %	140,8	-5,6 %	271,1	1,8 %	86,9	54,2 %	21,8	-0,0 %	5 134,7	60,3 %
Övriga	-23,8	-100,1 %	-2,9	-174,8 %	-11,1	-9,2 %	-0,2	32,2 %	0,0		-2,0	19,4 %	-0,0	78,3 %	-39,9	-54,6 %
Utjämningsavsättning som jämföras med verksamhetskapital	1 006,4	10,7 %	845,4	6,6 %	288,0	7,3 %	224,6	7,6 %	189,8	2,6 %	65,3	8,7 %	6,4	7,6 %	2 625,9	8,0 %
Verksamhetskapital sammanlagt	6 017,0	62,7 %	4 876,9	82,5 %	1 645,7	57,6 %	907,4	40,6 %	843,2	35,8 %	333,5	39,0 %	57,4	58,2 %	14 681,2	63,9 %
Solvensgrad, %	24,9	47,3 %	24,0	71,4 %	23,7	46,3 %	16,8	30,2 %	18,5	32,1 %	21,3	27,5 %	37,6	46,9 %	23,3	51,8 %
Verksamhetskapital/solvensgräns	2,8	0,0 %	2,7	37,2 %	3,0	3,4 %	2,7	3,8 %	2,3	4,5 %	3,0	11,1 %	4,7	4,4 %	2,8	12,7 %
Utjämningsansvar	1 016,2	0,8 %	971,4	-2,3 %	284,2	-6,2 %	236,6	-8,3 %	617,6	-4,6 %	114,2	-3,3 %	12,0	-6,7 %	3 252,1	-2,7 %
Fördelat tilläggsförsäkringsansvar	61,0	64,9 %	52,0	67,7 %	18,6	46,5 %	12,1	92,1 %	7,1	60,1 %	3,9	30,4 %	0,4	54,6 %	155,1	63,8 %
Verksamhetskapital utan utjämningsavsättning som jämföras med verksamhetskapital	5 010,6	79,7 %	4 031,5	114,4 %	1 357,7	75,1 %	682,8	56,4 %	653,4	49,8 %	268,2	49,1 %	51,0	68,0 %	12 055,3	84,7 %
Solvensgrad utan tillfälliga lindringar åren 2008-2012, %	19,9	62,7 %	19,0	101,5 %	18,8	62,5 %	12,1	44,9 %	13,8	45,9 %	16,4	36,8 %	32,1	56,0 %	18,3	71,0 %
PERSONAL (antal)	615	-2,2 %	536	1,3 %	193	2,7 %	251	0,4 %	327	-8,4 %	132	2,3 %	3	-85,0 %	2 057	-2,1 %

1) Siffran anger antalet ArPL-försäkrade i slutet av år 2009. I sitt bokslut anger Etera siffran 217 000, som också omfattar korttidsanställda som varit försäkrade under året.

2) Vid Räkenskapsperiodens resultat och Överföring till kundåterbäringar utgörs jämförelsesiffran av motsvarande siffra år 2008, inte en procentsats.

3) I Pensions-Alandias överföringar till kundåterbäringar ingår till skillnad från de övriga även överföring från försäkringsrörelsen (VA2).

Kalkylmässiga siffror:

Ansvarsskuld vid solvensberäkningen 1)	24 164,8	20 320,4	6 944,1	5 401,3	4 557,9	1 565,9	152,6	63 107,0
Ansvarsskuld vid solvensberäkningen 2)	25 171,2	21 165,8	7 232,1	5 625,9	4 747,7	1 631,2	159,0	65 732,9
Solvensgräns	2 148,9	1 786,4	548,6	336,1	366,6	111,2	12,2	5 310,0

Sakkunniga som sammanställt bilagan

Artiklarna och tabellerna i bokslutsbilagan har producerats av direktör **Reijo Vanne** på Arbetspensionsförsäkrarna TELA, direktör **Mikko Karpoja** på Pensions-Fennia, beräkningsspecialist **Martti Rouvala** på Ilmarinen samt aktuariechef **Jaakko Aho**, ansvarsfördelningsspecialist **Eeva Puuperä** och bokförelse **Taina Permi-kangas** på Pensionskyddscentralen.

TERMFÖRKLARINGAR

AKTIEAVKASTNINGSBUNDET TILLÄGGSFÖRSÄKRINGSANSVAR

Det aktieavkastningsbundna tilläggsförsäkringsansvaret är en kollektiv buffert inom systemet. Det bestäms enligt utfallet av den genomsnittliga aktieavkastningen. När det är som minst kan det minska ansvarsskulden med tio procent och när det är som störst öka den med fem procent.

FÖRSÄKRINGSTEKNISK ANVARSSKULD

Den försäkringstekniska ansvarsskulden är en uppskattning av framtida pensionsutgifter till den del de har fonderats. Den antecknas i bokslutet.

KUNDÅTERBÄRING

En återbäring som delas ut till ArPL-försäkringstagarna och som beaktas som sänkta försäkringsavgifter. Kundåterbäringen delas ut från det fördelade tilläggsförsäkringsansvaret.

OMKOSTNADSDDEL

En del av försäkringsavgiften som är avsedd för att täcka bolagets rörelsekostnader.

SOLVENSGRAD

Solvensgraden beräknas genom att dividera verksamhetskapitalet med den ansvarsskuld som används vid solvensberäkningen.

SOLVENSGRÄNS

Solvensgränsen är en storhet som beräknas utifrån strukturen hos placeringsbeståndet och ansvarsskuldens belopp. Inom ett år bör det inte kunna ske större växlingar i placeringarnas värde än solvensgränsen.

UTJÄMNINGSANSVAR

Utjämningsansvaret uppkommer av försäkringsrörelsens resultat och utgör en buffert för de år då det beviljas mer nya pensioner än under genomsnittliga år.

VERKSAMHETSKAPITAL

Med verksamhetskapital avses skillnaden mellan tillgångar och ansvar enligt gängse värde. Verksamhetskapitalet är avsett för att utjämna placeringsverksamhetens risker.

VÄRDERINGSDIFFERENS

Skillnaden mellan tillgångarnas gängse värde och bokförda värde.